

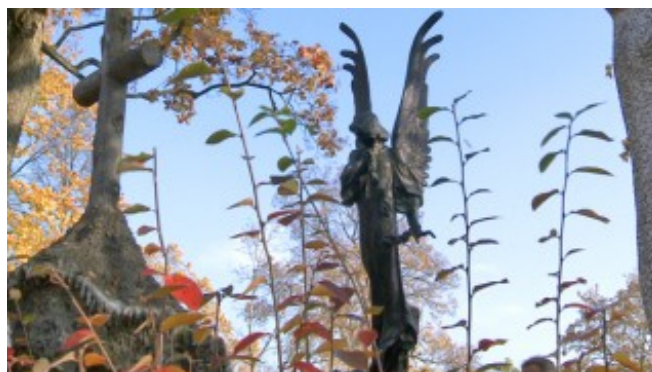
Czarny Anioł uratowany! (z wideo)

 wilnoteka.lt/pl/artykul/czarny-aniol-uratowany-z-wideo

Wilnoteka.lt, 10 października 2014, 17:33

Czarny Anioł na cmentarzu na Rossie, fot. wilnoteka.lt

Czarny Anioł, jedna z najpiękniejszych rzeźb na wileńskiej Rossie, znów - tak jak ponad 100 lat temu - dumnie unosi się nad zabytkową nekropolią. Dzięki staraniom Społecznego Komitetu Opieki nad Starą Rossą, środkiem przyznanym przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego RP oraz pracy ekipy konserwatorów z Polski, pomnik został odrestaurowany. Jak zapewnili specjaliści, będzie stał w dobrym stanie jeszcze co najmniej 150 lat.

Czarny Anioł jest dziełem cenionego, warszawskiego artysty rzeźbiarza **Leopolda Wasilkowskiego**. Zdobi grób zmarłej w 1901 roku 24-letniej **Izy Salmonowiczówny**.

Iza Salmonowiczówna pochodziła z zamożnej, szlacheckiej rodziny. Zmarła na skutek wady serca. Zrozpaczona rodzina zamówiła w Warszawie okazały pomnik nagrobny. Rzeźba przedstawia lekko unoszącą się postać anioła, zrywającego łańcuchy łączące go z ziemią. Na początku XX wieku był to najdroższy pomnik na wileńskiej Rossie. Został sprowadzony z Warszawy, z najlepszej wówczas pracowni kamieniarskiej. Obecnie Czarny Anioł jest znakiem rozpoznawczym cmentarza, jego symbolem. Jest też jedną z bardzo nielicznych zachowanych prac Leopolda Wasilkowskiego.

Informacje o przyczynie śmierci Izy Salmonowiczówny są nowym odkryciem. **Alicja Klimaszewska**, prezes Społecznego Komitetu Opieki nad Starą Rossą, przyznała, że dzięki pomocy pracowników Litewskiego Archiwum Historycznego, udało się odnaleźć metrykę śmierci młodej dziewczyny. Uzyskane informacje przeczą powielanej od lat legendzie, jakoby młoda Iza zmarła na skutek tragicznego finału zabaw z młodym niedźwiadkiem.

W 1992 r. Czarny Anioł został wpisany do Rejestru Zabytków Chronionych. Mimo to niszczał, groziło mu nawet osunięcie się ze skarpy, na której jest usytuowany. Starania o uzyskanie zgody litewskich władz na wykonanie prac restauratorskich trwały kilkanaście miesięcy. Społeczny Komitet Opieki nad Starą Rossą musiał pokonać piętrzące się przeszkody biurokratyczne, zanim 11-osobowa ekipa restauratorów przystąpiła do pracy. Koszty odnowienia zabytkowej rzeźby wyniosły około 130 tys. złotych. Prace sfinansowało Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego RP.

W rozmowie z Wilnoteką konserwator rzeźby kamiennej **Zenon Sadecki** zaznaczył, że pomnik został wykonany solidnie i dzięki temu przetrwał ponad 100 lat w stosunkowo niezłym stanie.

"Spodziewaliśmy się gorszej sytuacji w rdzeniu głównym, na którym rzeźba jest zamocowana. Zobaczyliśmy jednak, że jest on w bardzo dobrym stanie, z niewielkimi oznakami korozji. Wykonane zostały wszystkie prace budowlano-konstrukcyjne, wypełniono ubytki w kamieniu. Obiekt przetrwa więc w tym stanie jeszcze co najmniej 150 lat" - zapewnił Z. Sadecki.

Pomnik został odrestaurowany i wygląda niezwykle okazale. Obecni na uroczystościach symbolicznego zakończenia prac restauratorsko-konserwatorskich i przekazania wilnianom odnowionego pomnika zwrócili uwagę, że ładnym elementem wykończeniowym mogłoby być ogrodzenie metalowe. Nigdy go tam nie było, ale w obecnej sytuacji bardzo by się przydało. Alicja Klimaszewska nie kryła, że wierzy, iż znajdą się sponsorzy, którzy zechcą wesprzeć ten pomysł.

W ocenie **Audronė Vyšniauskienė** z Departamentu Dziedzictwa Kultury Litwy, odrestaurowany przez polskich specjalistów Czarny Anioł jest przykładem dla litewskich konserwatorów, jak należy restaurować zabytki.

Cieszy powrót Czarnego Anioła, ale interwencji konserwatorów i restauratorów wymaga cały cmentarz na Rossie. Obecnie stołeczny samorząd przygotowuje projekt restauracji zabytkowej nekropolii. O fundusze na wykonanie prac władze miasta zamierzają się ubiegać się w unijnych instytucjach. Niestety, złożenie stosownych wniosków planowane jest dopiero w 2016 r.

Zanim więc wpłyną fundusze unijne, troska o uratowanie tego, co jeszcze na Rossie jest do uratowania, spada na społeczników. Jak poinformowała Alicja Klimaszewska 1 i 2 listopada członkowie komitetu będą tradycyjnie kwestować na rzecz odnowienia Rossy na warszawskich Powązkach. 6 listopada wybierają się do Choroszczy nieopodal Białegostoku - tam również odbędzie się zbiórka pieniędzy na ratowanie kolejnych pomników.

Członkowie Społecznego Komitetu Opieki nad Starą Rossą zachęcają wilnian do pomocy w akcjach sprzątnięcia cmentarza i zbierania zniczy. Społeczna akcja sprzątnięcia Rossy (jak też innych wileńskich historycznych nekropolii) rusza 15 października. W Domu Polskim w Wilnie oraz w księgarni Elephas są punkty przekazania zniczy. Zbiórka zniczy trwa też we wszystkich polskich szkołach Wilna i Wileńszczyzny. Jak co roku, 1 listopada odbędzie akcja stawiania i rozpalania zniczy. Tradycyjnie na Rossie akcja ta trwa od godziny 15.00.

xxxx

Poniżej relacja wideo z przebiegu prac konserwatorsko - restauratorskich pomnika Izby Salmonowiczówny, tzw. Czarnego Anioła na wileńskiej Rossie.

Na podstawie: Inf.wł.

Zdjęcia: Jan Wierbiel

Montaż: Paweł Dąbrowski

- [Wyślij znajomemu](#)